

Rivieren nog steeds te vervuild

Job Verheijden en Peter Stoks over KRW en prioritaire stoffen

De drinkwaterfunctie van de rivieren is onvoldoende verankerd bij de implementatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Dat constateren Peter Stoks (RIWA-Rijn) en Job Verheijden (RIWA-Maas). Bij de herziening van de lijst met prioritaire stoffen moeten – naast de mogelijke milieuschade – ook eventuele problemen voor de drinkwaterzuivering een zwaarwegend criterium zijn. Drinkwaterbereiding middels eenvoudige zuivering is immers één van de KRW-doelstellingen. RIWA-Maas en RIWA-Rijn, de internationale samenwerkingsverbanden van drinkwaterbedrijven die de Maas respectievelijk Rijn als drinkwaterbron gebruiken, blijven aandacht vragen voor drinkwaterrelevante stoffen die in de rivieren worden aangetroffen.

Job Verheijden, directeur van RIWA-Maas, wijst op de uitkomsten van een studie van het RIVM (eind 2009), opdracht van het ministerie van VROM. Dit in het kader van de evaluatie van de stroomgebiedbeheerplannen. “Daaruit bleek dat de drinkwaterfunctie van de rivieren stelselmatig wordt overgeslagen in de uitwerking van de KRW. Dat bevestigt dat wij onze boodschap moeten blijven herhalen. Veel partijen dachten dat bij de ecologische doelstellingen van de KRW ook het drinkwatercriterium werd meegenomen, maar er zitten verschillen in parameters voor ecologische doelen en drinkwaterparameters.”

Stoks bevestigt dat drinkwatercriteria ‘onvoldoende verwerkt’ zijn in de KRW. Dat geldt ook voor de samenstelling van de lijst met prioritaire stoffen, onderdeel van de gelijknamige Europese richtlijn, een dochterrichtlijn van de KRW. Deze lijst wordt momenteel herzien in Brussel.

“Bij prioritaire stoffen wordt gekeken naar de mogelijke schade aan de ecologie. Maar drinkwaterbedrijven hebben bij de zuivering last van stoffen als MTBE (benzineadditief), medicijnresten en andere *emerging contaminants* zoals additieven in reinigingsmiddelen. Die zijn weliswaar niet schadelijk voor de ecologie, maar ze zijn slecht uit het water te zuiveren.”

Aanpak bij bron

Zowel RIWA-Rijn als RIWA-Maas benadrukt daarom het belang van een preventieve aanpak bij de bron. “Je moet problemen voorkomen en ervoor zorgen dat de verontreiniging van rivierwater met deze stoffen niet toeneemt. Ook bij de toelating van stoffen moet meegewogen worden of ze een probleem kunnen vormen voor de drinkwatervoorziening”, zegt Stoks. Wat betreft opkomende stoffen als medicijnresten, die in lage concentraties worden aangetroffen in rivierwater,

benadrukt hij dat nog weinig bekend is over de mogelijke effecten van cocktails van medicijnresten. “Dus, voorkomen is beter dan genezen.”

RIWA-Maas en RIWA-Rijn meten regelmatig de concentraties van verschillende stoffen in het rivierwater. Stoks: “Wij constateren geregeld overschrijdingen van onze drempelwaarden voor bijvoorbeeld röntgencontrastvloeistoffen en corrosiewerende middelen die in vaatwassers worden gebruikt. Deze stoffen spoelen via het riool en de afvalwaterzuivering in de rivier en zijn voor drinkwaterbedrijven moeilijk uit het

---

‘DE ZUIVERINGSINSPANNING AAN DE DRINKWATERKANT OPKRIKKEN IS EEN SCHIJN-OPLOSSING’ PETER STOKS (RIWA-RIJN)

---

water te zuiveren. Onze kopzorg is dat bij de wettelijke regels, zoals de KRW en de Europese regelgeving voor de toelating van stoffen (REACH), niet bekeken wordt in hoeverre drinkwaterbedrijven bij de zuivering last hebben van deze stoffen.”

Vewin pleit voor het toevoegen van herbiciden als gyfosaat, mecoprop en bentazon aan de lijst met prioritaire stoffen. Volgens Stoks worden afbraakproducten van glyfosaat boven de wettelijke normen aangetroffen in het Rijnwater. Verheijden wijst op de lijst met zestien verontreinigende stoffen, waarvan zeven medicijnen en negen pesticiden/herbiciden, die de drinkwaterfunctie van de Maas bedreigen. Het gaat – naast glyfosaat – om onder meer MTBE, herbiciden als mecoprop en isoproturon, maar bijvoorbeeld ook fluoride. Resten van de pijnstiller diclofenac vormen problemen voor de drinkwaterfunctie van zowel de Rijn als de Maas. Kandidaat-stoffen genoeg voor de lijst met prioritaire stoffen.

Röntgencontrastvloeistoffen

Net als Stoks benadrukt Verheijden het belang van preventie. “Wij hebben ook een lijst met 34 potentieel bedreigende stoffen, waaronder diverse medicijnen en röntgencontrastvloeistoffen. Onze eerste doelstelling is streven naar een waterkwaliteit die eenvoudige drinkwaterzuivering mogelijk maakt. De drinkwatersector moet altijd de levering van betrouwbaar, schoon water kunnen garanderen. Bestrijding van vervuiling aan de bron is essentieel. Wat dat betreft hebben we al veel bereikt met onze Barometer Duurzaam Terreinbeheer. Steeds meer gemeenten haken aan. Je ziet de concentraties van bijvoorbeeld glyfosaat afnemen.”

RIWA-Maas werkt ook samen met de landbouwsector. In juni was de aftrap voor het project ‘Samenwerken aan een schone Maas’, een samenwerkingsverband van semi-overheid, belangenorganisaties uit de land- en tuinbouw, wetenschap en industrie, onder voorzitterschap van RIWA-Maas. Daarvoor heeft Agentschap NL 800.000 euro subsidie verstrekt. Het geld wordt onder meer besteed aan innovatieve spuittechnieken en het in kaart brengen van emissieroutes. Met als doelstellingen: duurzaam gebruik van pesticiden en reductie van de milieube-

lastig van Maaswater. “Wij proberen de landbouwsector te overtuigen van nut en noodzaak van alternatieve methoden en het gebruik ervan te stimuleren. Het bewustwordingsproces slaat aan, steeds meer agrariërs doen mee.”

Daarnaast blijven RIWA-Maas en RIWA-Rijn – lokaal, regionaal, nationaal en internationaal – de drinkwaterfunctie van de rivieren onder de aandacht brengen. Dat gebeurt door lobbyactiviteiten richting Nederlandse en buitenlandse beleidsmakers, maar ook door samenwerking met waterbedrijven en belangenorganisaties in Zwitserland, Duitsland, Frankrijk en België.

Stoks geeft een voorbeeld: “Wij promoten in bovenstroomse landen verbetering van de rioolzuiveringsmethodieken. Zwitserland is er al mee aan de slag. We zijn nu bezig dit ook in Duitsland van de grond te krijgen.” Verheijden wijst op de ‘goede kennisuitwisseling’ met Duitse waterschappen, in verband met lozingen op de Roer die op de Maas uitkomt. “En onlangs zijn we gestart met een activiteitenprogramma met onze Waalse partner Aquawall, een koepelorganisatie van drinkwater- en afvalwaterbedrijven. We gaan samenwerken bij de monitoring van de kwaliteit van het Maaswater.”

Voorkomen dat milieuvreemde stoffen in rivierwater een probleem vormen voor de drinkwaterbereiding, blijft het uitgangspunt. Stoks: “Liefst geen belasting uiteraard. Lukt dat niet, dan is de volgende stap een acceptabele basisbelasting, zodat je nog steeds met relatief eenvoudige zuivering drinkwater kunt produceren. Daarboven worden drinkwaterbedrijven geconfronteerd met extra zuiveringskosten en komen de lasten terecht bij de drinkwaterconsument. Dat druist in tegen het principe ‘de vervuiler betaalt’ en de KRW-doelstelling van eenvoudige zuivering. De zuiveringsinspanning aan de drinkwaterkant opkrikken is een schijnoplossing.”

Prioritaire stoffen

RIWA-Maas en RIWA-Rijn volgen het proces van herziening van de lijst met prioritaire stoffen scherp. Stoks wijst op één van de *guidance* documenten voor de lidstaten, waarin wordt voorgesteld de normen voor stoffen in rivierwater afhankelijk te maken van het technisch rendement van de drinkwaterzuivering. “Dat is de wereld op zijn kop! Het zou bovendien leiden tot verschillende normen voor verschillende delen van de rivier.” ■